Israel Psychological Association
Member of the International Union of Psychological Science

הסתדרות הפסיכולוגים בישראל
חברה באיגוד הבינלאומי למדע הפסיכולוגיה
עמותה רשומה

דרך מנחם בגין 42, רמת-גן • מען למכתבים: ת.ד. 3361, רמת-גן 5213601
E-mail: psycho@zahav.net.il • www.psychology.org.il • Fax. 03-5230763 פקס' • Tel. 03-5239393 טל'

27 אפריל 2020

ג' אייר תש"ף

לכבוד: ד"ר אביגדור קפלן- מנכ"ל משרד העבודה והרווחה

**<u>הפעלת מעונות היום ומסגרות החינוך לתינוקות ופעוטות בגילאי 0-3 בעקבות משבר הקורונה</u>**

בשנים האחרונות אנו עדים לתוצאות המחדלים ארוכי השנים בהם מעונות היום הופרטו והועברו לידיים פרטיות ללא אחריות המדינה לסטנדרטיים בסיסיים המוכרים כקריטיים להתפתחותם ולרווחתם הנפשית של תינוקות ופעוטות. מתוך ניסיון של שנים בעבודה ובמחקר אודות מצב הפעוטות במסגרות הגיל הרך, אנו סבורים שיש מקום להצבת סטנדרטים מקצועיים כוללים למעונות, במסגרת הקמת ממשלה חדשה ולקראת החזרה למסגרות החינוך בצל משבר הקורונה. מתוך הבנה שמקובלת כבר שנים ארוכות בעולם, לפיה השקעה בגיל הרך מקדמת את רווחת הציבור כולו בטווח המיידי ובטווח הארוך, ישנה חשיבות מיידית להסדרת מערך הפיקוח והרישוי על המוסדות לגיל הרך ולהבטחת מענה מספק להבטחת שלומם הרגשי והתפתחותם התקינה. חוק הפיקוח על מעונות היום לפעוטות (התשע"ט 2018) אמנם מגדיר את התנאים הבסיסיים לפתיחת מעון המתייחסים לאיכות המבנה, הציוד, דרישה להכשרת המטפלים למתן עזרה ראשונה ודרישה להעדר רישום פלילי, אך לא מגדיר את ההכשרה הנדרשת מהמטפלים, את היחס המספרי של מטפלים לפעוטות, לא נותן <u>מענה מספק להבטחת שלומם הרגשי והתפתחותם התקינה של הפעוטות</u>, ובפועל אינו נאכף או מיושם.

בפניותנו הקודמות לשר החינוך כראש המועצה לגיל הרך (ינואר 2020) ולשר הרווחה האמון על המעונות (אוקטובר 2019), הבענו את עמדתנו המקצועית הגורסת שעל המטפלות בילדים בגיל הרך להיות <u>בעלות הכשרה בסיסית בלימודי חינוך לגיל הרך</u> (בדומה להכשרה המוסדרת של גננות) הכוללת היבטים הנוגעים להתפתחות הילד, בריאות ובטיחות, מחויבות לאתיקה מקצועית ויכולת להיות בקשר מקצועי הן עם משפחות והן עם קולגות ומדריכים. יודגש כי לא די בקביעת תנאי סף להכשרה, אלא שיש להגדיר הכשרה מקצועית מתמשכת אשר תספק ידע עשיר ועדכני לאורך שנות העבודה עם ילדים צעירים. בנוסף, התרענו על כך <u>שלא קיים כיום מנגנון איתור ומניעה של תינוקות ופעוטות בסיכון</u>. כידוע, השנים הראשונות בחייהם של תינוקות ופעוטות הינן קריטיות להתפתחות יכולות שכליות, שפתיות, מוטוריות, תחושתיות, חברתיות ורגשיות. ישנה חשיבות רבה לאיתור קשיים התפתחותיים ומתן מענה טיפולי מוקדם אשר יסייע לחזרה למסלול ההתפתחות התקינה ולשילוב מהיר ומלא יותר בחברה. על כן ישנה חשיבות למתן מענה <u>מקצועי ומיומן של פסיכולוג התפתחותי</u> כגורם מדריך ומלווה בתהליך ההכשרה והליווי של מנהלות המעונות והצוותים הטיפוליים-חינוכיים ובתהליכי איתור של פעוטות בסיכון.

הפעלת מעונות היום הינה נדבך חשוב במתווה השבת המשק לפעילות, במסגרת ההתמודדות הלאומית עם משבר הקורונה. מסיבות הקשורות לבריאות הציבור, עולה הצורך להפעיל את מעונות היום (כמו גם מסגרות חינוך נוספות), בקבוצות קטנות, עם הרכב קבוע של נשות צוות, ובמרחבים מאווררים ומרווחים באופן מספק. תנאים אלו ואחרים מצוינים כתנאים בסיסיים להפעלת מעונות גם בשגרה (למשל על פי תו התקן ITERS-3) ונמצאו משמעותיים לצמצום פערים חברתיים ולמדדים התפתחותיים כמו זמינות רגשית והתקשרות בטוחה (מג'ר 2011, לאור 2008) זו השעה להתוות מדיניות שתגדיר סטנדרטים מקצועיים למעונות היום, אשר מבססים את מעונות היום כמסגרות מותאמות התפתחותית, בהתאם לנתונים מחקריים עדכניים, ומאפשרים לקיים אסטרטגיה מושכלת ואחראית להשבת המשק הישראלי לפעילות.

Israel Psychological Association
Member of the International Union of Psychological Science

הסתדרות הפסיכולוגים בישראל
חברה באיגוד הבינלאומי למדע הפסיכולוגיה
עמותה רשומה

דרך מנחם בגין 42, רמת-גן • מען למכתבים: ת.ד. 3361, רמת-גן 5213601
E-mail: psycho@zahav.net.il • www.psychology.org.il • Fax. 03-5230763 פקס' • Tel. 03-5239393 טל'

אנו פונים אליכם בשנית בבקשה לתת מענה הולם לאוכלוסיית התינוקות והפעוטות בגילאי 0-3 אשר גם בעת שגרה בישראל נזנחת באופן עקבי ולבצע תיקונים בחוק הפיקוח על מעונות היום לפעוטות (התשע"ט 2018) בהתאם לסעיפים הבאים:

1. לשנות את התקינה הנדרשת בנוגע לכמות הפעוטות בקבוצה וליחס מטפלות-פעוטות בהתאם להמלצות המקצועיות (תו התקן ITERS-3).
2. לקבוע כי מטפלות בילדים בגיל הרך צריכות להיות בעלות הכשרה בסיסית בלימודי חינוך לגיל הרך (בדומה להכשרה המוסדרת של גננות) הכוללת היבטים הנוגעים להתפתחות הילד, בריאות ובטיחות, מחויבות לאתיקה מקצועית ויכולת להיות בקשר מקצועי הן עם משפחות והן עם קולגות ומדריכות.
3. לספק ליווי מקצועי, רגשי ותמיכתי לצוות הטיפולי-חינוכי על ידי פסיכולוג: שחיקה ומעמסה רגשית במסגרת עבודה עם פעוטות עשויים לעלות גם בקרב צוות מוכשר, מלומד ומקצועי וכאשר אינם מטופלים בצורה מתאימה, גדל הסיכון לטיפול לא מותאם ואף לפגיעה בפעוטות. ליווי פסיכולוגי עקבי ומותאם ושימוש בתוכניות אשר נמצאו יעילות בהקשר הזה, יש בכוחם גם לשמש כמנגנון ויסות וטיפול ברגשות המורכבים שעולים במהלך העבודה עם הפעוטות ולהפחית את עוצמת השחיקה.
4. לקדם תהליכי איתור, מניעה והפניה לגורמי טיפול: אשר הינם קריטיים להתפתחותם המיטבית של פעוטות הנמצאים בסיכון ללקויות התפתחותיות ולקשיים רגשיים. עבודה שוטפת של פסיכולוג התפתחותי במעון היום תכלול איתור פעוטות בסיכון, וליווי ההורים בפנייה לגורמי הטיפול המתאימים. כמו כן, הנחיית הצוותים להתאמת דרכי העבודה עם פעוט ובניית תכנית התערבות מתאימה במסגרת המעון עשויה למנוע החמרה של המצב.

לסיכום, המציאות הקשה של מעונות היום בישראל בימי שגרה הופכת כעת לבעיה מורכבת הרבה יותר בהיעדר מענה מקצועי לתינוקות ולפעוטות, להורים ולצוותים. אנו שבים וקוראים להכרה בחשיבות ובנחיצות הפיקוח ושיפור מסגרות החינוך לגיל הרך ועדים לתהליכים חיוביים שהחלו כיוזמות מקומיות בחלק מהרשויות. אנו רואים שליחות בהצטרפות לקידום הנושא ומעוניינים להעמיד את המומחיות שלנו בקידום הרווחה הנפשית וההתפתחותית של פעוטות בישראל לרשות האגף למעונות היום במשרד העבודה והרווחה, בשירותים החברתיים ובוועדות החינוך והרווחה של הכנסת.

בברכה,

יורם שליאר
יו"ר
הסתדרות הפסיכולוגים בישראל

מקורות:

לאור נועה. (2008). מנגנונים להבטחת איכות חינוך-טיפול במסגרות לגיל הרך בישראל (עבודת דסטרציה). האוניברסיטה העברית, ירושלים.
מג'ר, אורן (2011 ) כך נראה הפעוטון הטוב בישראל. The Marker. 3 ביוני 2011, 8-11
Harms, T., Cryer, D., Clifford, R. M., & Yazejian, N. (2017). Infant/Toddler Environment Rating Scale, third edition. New York, NY: Teachers College Press.
Hebrew Translation: Nomi Werbeloff Linguistic Editing: Anat Goldenberg Translation and Scientific Adaptation: Avi Sagi-Schwartz Tirtsa Joels Karen Sagi Vered Mayer © Center for the Study of Child Development University of Haifa